

Høring av verneplan for skog

Buberget naturreservat, Tinn kommune

Grove furu står spredt på lågurtmark nederst i lia. Foto: Sigve Reiso

**Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Oktober 2021**

Innhold	side
1. Bakgrunn.....	3
2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.....	3
3. Hjemmelsgrunnlag.....	3
4. Saksgang.....	4
5. Verneplanens omfang.....	6
6. Faktaark.....	7
7. Forslag til verneforskrift.....	10

Vernekart er lagt ved høringen som eget vedlegg.

1. Bakgrunn

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark sender med dette på høring forslag til vern av Buberget naturreservat i Tinn kommune.

Bakgrunnen for forslaget er et tilbud fra grunneieren i området om frivillig vern av skog. Tilbudet kom inn 5. juli 2019 gjennom AT Skog. Det er gjort registreringer av naturverdiene i området i 2019 som dokumenterer verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne Statsforvalteren tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Statsforvalteren forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Statsforvalteren forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneierens representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

3. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33 – 51. I naturmangfoldloven er det gitt hjemmel for oppretting av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat, som er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven, jf. § 37, vil bli brukt for denne verneplanen for skog på privat grunn.

Vedtak om opprettelse av naturreservat blir gjort av Kongen i statsråd etter § 37 i naturmangfold-loven, som lyder slik:

” Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettningstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

4. Saksgang

Formell start på verneplanarbeidet for Buberget naturreservat ble meldt 2. november 2020, og frist for innspill var 11. desember 2020. Det kom inn følgende merknader.

Bane NOR (brev av 06.11.2020) uttaler at planområdet ikke rører ved jernbanen sine interesser, og de har derfor ingen merknader til planarbeidet.

Språkrådet (brev av 06.11.2020) uttaler følgende:

«Ingen merknader. Namnet er dekkende for området, og Buberget er einaste godkjente skrivemåte for naturnamnet i Sentralt stadnamnregister (SSR).»

Landbruksdirektoratet (brev av 09.11.2020) uttaler følgende:

«Som høringsinstans for forslag til opprettelse av nye naturreservat, ønsker vi å gi noen generelle innspill til verneprosessen.

Grundige områdebeskrivelser

Av høringsdokumentene må det tydelig fremkomme om og i tilfelle hvordan det aktuelle området nyttes i landbrukssammenheng. Dersom det er landbrukshensyn i området som ikke ivaretas i utkast til forskrift, ber vi om at det begrunnes i høringsdokumentene. Typiske landbruksinteresser kan være (listen er ikke uttømmende):

- o Skogsbilvei som er nødvendig for skogbruk på bakenforliggende arealer*
- o Traktorvei i forbindelse med jordbruk*
- o Støl/seterområde*
- o Beite*
- o Reindrift*

Utforming av verneforskrift

Dersom det går veier/ferdselsårer gjennom verneområdet, må Fylkesmannen vurdere om det kan gis bestemmelser om merking, rydding og vedlikehold av disse. Det bør legges til rette for drift og vedlikehold av eventuelle støl-/seterområder og åpnes for andre tekniske tiltak som bidrar til en landbruksmessig utnyttelse av området. Dersom slike tiltak ikke er ønskelig innenfor verneområdet, må det gis en faglig begrunnelse for dette i høringsdokumentene.

Beitebruk vil være aktuelt i mange området som foreslås vernet som naturreservat. Det bør derfor vurderes om forskriften kan åpne for dette. Hvis ikke, må det redegjøres for hvorfor i høringsdokumentene. Dersom det åpnes for beiting i området bør det også utarbeides bestemmelser for utsetting av saltsteiner og oppføring /vedlikehold av gjerder og sanketrøer.

For alle tiltakene over må det vurderes om det kan gis bestemmelser om motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Det bør gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i forbindelse med uttransportering av syke og skadde bufe.

Vi forutsetter at Fylkesmannens landbruks- og reindriftsansvarlig kompetanse involveres i utforming av forskrift og verneplan. Det vil også være nyttig å involvere den lokale landbruksforvaltningen i arbeidet.»

Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) (brev av 02.12.2020) uttaler at de er positive til at områdekonsesjonær Tinn energi AS samt Statkraft SF er på høringslista, og forutsetter at nettanleggene uttaler seg om hvorvidt vern er i konflikt med eksisterende og framtidige planer for nettanlegg. Videre uttaler de følgende:

«Det foreslåtte verneområdet Buberget og utvidelsen av Urdal naturreservat grenser til reguleringsmagasinet Tinnsjø. Tinnsjø driftes i forbindelse med kraftproduksjon. Høyeste regulerte vanntand (HRV) er i dag på 191,62 m. o. h. Eksisterende vern av Urdal, samt andre verneområder, grenser allerede ned til HRV. Det er derfor ikke aktuelt å be om økt HRV for verneområdet Buberget og utvidelsen av Urdal naturreservat. NVE ber om at vannkraftseier Årlifoss orienters om verneforslagene.»

Direktoratet for mineralforvaltning (brev av 10.12.2020) uttaler at de ikke har merknader til det foreslåtte verneområdet.

STATSFORVALTERENS KOMMENTARER TIL DE INNKOMNE MERKNADENE

Når det gjelder uttalelsen fra Landbruksdirektoratet, så vil vi bemerke at området som foreslås vernet ikke har støl/seterområder, men skulle det være aktuelt med beitedyr her er det tatt høyde for det i verneforskriften, jf. § 4d og f, § 6a, 7d, f og h.

Når det gjelder innspillet fra NVE så er eier av Årlifoss kraftverk, Skagerak Kraft, inne på høringslista.

Videre saksbehandling

Verneforslaget med områdebeskrivelser, kart over verneområdet og forslag til verneforskrift sendes på en felles sentral og lokal høring med frist **10. desember 2021**. Formålet med høringa er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av den planlagte fredningen.

Etter høring vil Statsforvalteren oppsummere høringa, kommentere eventuelle uttalelser og utarbeide en tilrådning om vern til Miljødirektoratet. Direktoratet vil deretter lage innstilling til Klima- og miljødepartementet (KLD) og vedtak om fredning blir gjort ved kgl. res. av Kongen i statsråd.

5. Verneplanens omfang

Navn	Kommune	Tall på grunneiere	Totalareal	Verneverdi
Buberget naturreservat	Tinn	1	964 daa	(**) regional

Lengst nord i kjerneområdet inngår hyller med sandfuruskog. Foto: Sigve Reiso.

6. Faktaark

LOKALITET:	Buberget
KOMMUNE:	Tinn
FYLKE:	Vestfold og Telemark
VERNEKATEGORI:	Naturreservat
AREAL:	964 daa
HØYDE OVER HAVET:	191-547 m. o. h.
EIENDOM:	Gnr./bnr.: 164/4

OMRÅDEBESKRIVELSE

Området omfattar de vestvendte lisidene mot Tinnsjøen i Tinn kommune. Bratte lisider dominerer med enkelte stup, men også noen flate/slake hyller og kollepartier forekommer. Berggrunnen består av metasandstein og skifer, med et generelt tynt lausmassedekke, og stedvis morenemateriale og forvitningsmaterialer av grov bakkmark. De nedre lisidene inngår i sørboreal sone, de øvre lisidene er trolig mer mellomborealt. Området ligger i svak oseanisk vegetasjonsseksjon.

VEGETASJON, SKOGSTRUKTUR OG PÅVIRKNING

I dette avsnittet omtales blant annet «*rødlista*» *naturtyper*». Det er naturtyper som er gitt status etter hvor stor risiko det er for av de går tapt. Status er hentet fra Norsk rødliste for naturtyper 2018, fra Artsdatabanken. VU = sårbar.

Buberget favner eldre barskog og blandingsskoger i bratte og klimatisk gunstige vestvendte lier over Tinnsjøen. Lokaliteten er mosaikkartet, der furu-lavlandsbarskog dominerer rasmark, fuktsig og skrenter i nedre halvdel, mens gammel lavlandsfuruskog inngår på rygger og hyller. I skrentene nederst veksler vegetasjonen raskt mellom lyngskog, bærlyngskog, svak lyng, -bærlynglågurt- og lågurtskog ut i fra tykkelsen på løsmassedekket og fuktighet. Intermediær vegetasjon dominerer. Treslagsblandingen er størst i rike skrenter og bergrotter. Tresjiktet domineres av furu med varierende innslag av gran, undersjiktet av bjørk, osp, gråor, rogn, selje og einer. Skrenter har også innslag av lind, hassel, spisslønn og alm. De rikeste partia har innslag av blåveis, breiflangre og rødflangre. For øvrig lyng/mosedominans med spredte urter og gras. Øverst i lia er det gradvis overgang mot eldre svak lågurtskog og blåbærgranskog med grandominans i veksel med fattigere furuskog av lyng- og bærlyngutforming.

Området preges av eldre furuskog, men ikke spesielt gammel skog. Skogen viser tegn på økt produksjon av nøkkelementer, og vil på relativt kort sikt utvikle viktige kvaliteter for biologisk mangfold. Betydelige deler av de nedre lisidene huser den rødlistede naturtypen kalk- og lågurtfuruskog (VU).

Skogen er svakt fleraldret, der herskende trealder ligger på 80-120 år. I skrentene nederst står spredte gamle småvokste furu på skrinn mark, og spredte høyreiste furutrær på rundt 50 cm i diameter. Enkelte grove lindekloner står også i skrenter nederst, samt flere grove gamle søyleeiner. Under disse står et mer fleraldret sjikt av borealt løv, gran og stedvis edelløvsskog. Død ved finnes spredt vanligst i de mest produktive skrentene nederst, mest av furu, gran og osp, hovedsakelig av ferske-midlere nedbrytningsstadier. Øverst i lia også partier med tett granskog i sammenbrudd med mye fersk død ved av gran.

VERNEINTERESSER

I dette avsnittet er blant annet såkalt «rødlista» arter omtalt. Det er arter som er sjeldne og som er gitt ulik status etter hvor stor fare det er for utrydding. Status er hentet fra Norsk rødliste 2015, fra Artsdatabanken. EN = sterkt truet, VU = sårbar, og NT = nær truet, der «sårbar» er mer sjelden enn «nær truet».

Arealet er vanskelig tilgjengelig, derfor er området stikkprøvemessig artskartlagt. Av krevende gammelskogsarter knyttet til død ved er eggegul kjuke *Perenniporia tenuis* (VU) og kronepiggskinn *Sistotrema raduloides* (NT) funnet på osp, rosenkjuke *Fomitopsis rosea* (NT) på gran, tyrikjuke *Sidera lenis* (NT) og okerporekjuke *Junghuhnia luteoalba* på furu. Furustokkjuke *Phellinus pini* ble også sett på flere gamle furu. I tillegg er insektene *Cixidia lapponica* (NT) funnet i død ved av furu og gnagehull etter knuskkjukemøll *Scardia boletella* (EN) sett på bjørk. På knauser lengst sør ble også blanknål *Calicium denigratum* (NT) påvist på enkelte kelogadd rester av furu, samt rosa tusselav *Schismatomma pericleum* (VU) på søyleeiner. Potensiale for flere krevende arter (insekter og sopp) knyttet til død ved er tilstede, spesielt på død furu, gran og osp. Også av markboende sopp knyttet til sandfurskog og lågurtskog. Men trolig av begrensede tettheter grunnet liten kontinuitet og lite død ved over større areal. Området Buberget vurderes totalt sett som regionalt viktig (**).

FORMÅL

Formålet med naturreservatet er å ta vare på et område som har særleg verdi for biologisk mangfold på grunn av forekomst av naturtypen kalk- og lågurtfurskog, samt gammel furskog, rik furublandingsskog og granskog i lavlandet.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av sjeldne og truede arter av sopp og lav, samt sjeldne naturtyper.

ANDRE INTERESSER

Det er under oppstartsfasen kommet inn uttalelse om at vannkraftseier i det foreslåtte verneområdet orienteres om forslaget.

TEKNISKE INNGREP

Ingen kjente

PLANSTATUS

Området ligger i LNFR (landbruks- natur- og friluftsområde).

MERKNADER

Ingen spesielle.

SKOGBRUKSOPPLYSNINGER

Navn	Total-areal daa	Produktivt areal i daa				Annet areal i daa			Tilvekst m ³ /daa	Volum m ³
		H	M	L	Sum	Myr	Vann	Imp.		
Buberget naturreservat	964	361	285	224	870	2	1	98	0,42	27026

Skogdatene er levert av AT Skog.

LITTERATUR

Reiso, S. 2020. Naturverdier for lokalitet Buberget, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2019. NaRIN faktaark. BioFokus.

Gnag etter knuskkjukemøll (EN). Foto: Sigve Reiso

7. Forslag til verneforskrift

Kommentarer til forskriftene

Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt

Definisjon på større arrangement er om lag 30 deltakere. Er det flere deltakere må det søkes om dispensasjon, og da kan forvaltningsmyndigheten vurdere dette i henhold til § 7 pkt. e.

Vedlikehold av eksisterende stier og veier

Det foreligger ingen kjente stier og veier i Buberget naturreservat, men andre opplysninger kan komme frem i forbindelse med høringen. Vedlikehold som rydding av kvist og fjerning av greiner og nedfall i stier og veier kan gjøres uten søknad. Vindfall som måtte bli liggende over stier kan kappes og legges til side, normalt vil dette bli gjort av grunneier eller oppsyn.

Motorferdsel

Motorferdsel er forbudt etter § 5 a. Det er noen generelle unntak i § 6 og det kan gis dispensasjon etter søknad etter bestemmelsene i § 7. Tillatelser kan gis for flere år, vanligvis opp til fem år. I tillegg gjelder lov om motorferdsel i utmark, det vil si at kommunen og grunneier må gi tillatelse til motorferdsel på vanlig måte.

Bruk av sykkel, hest og ridning

Friluftsløven åpner for sykling, ridning og annen bruk av hest på veier og stier i utmark. I høringsforslaget vil vi følge friluftsløvens bestemmelser. Jf. bestemmelsen i § 5 b.

Brenning av bål.

Det er vanlig at det er åpnet for brenning av bål i store reservat (over ca. 1000 daa). En må da benytte tørrkvist eller ved en har med seg, det er ikkje tillatt å felle eller hogge opp døde trær.

Forskrift om vern av Buberget naturreservat i Tinn kommune i Vestfold og Telemark fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som har særlig verdi for biologisk mangfold på grunn av forekomst av naturtypen kalk- og lågurtfuruskog, samt gammel furuskog, rik furublandingsskog og granskog i lavlandet.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av sjeldne og truede arter av sopp og lav, samt sjeldne naturtyper.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensning)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr: Tinn kommune: 164/4.

Naturreservatet dekker et totalareal på 964 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Tinn kommune, hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.
- e. Bålbrenning og bruk av grill er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Sanking av bær og matsopp.
- b. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c. Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d. Beiting.

- e. Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt.
- f. Utsetting av saltsteiner.
- g. Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
- b. Utenom eksisterende traktorvei, hestevei og sti er sykling, bruk av hest og kjerre og ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 andre ledd er ikke til hinder for:

- a. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c. Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier.
- b. Istandsetting og vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c. Tiltak i forbindelse med forvaltning av fisk og vilt.
- d. Hogst av etablerte plantefelt.
- e. Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- f. Oppsetting og vedlikehold av gjerder.
- g. Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd.
- h. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 f og § 7 b, c, d og f.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring

av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Gammel søyleeiner i eldre furuskog sør i undersøkelsesområdet. Foto: Sigve Reiso